

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΑΡΧΑΙΩΝ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Α. ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ετσι, λοιπόν, κάθε ειδικός αποφεύγει την υπερβολή και την έλλειψη, ενώ ζητεί να βρει το μέσο και αυτό επιλέγει, και μέσο είναι, όχι το σε σχέση με το πράγμα, αλλά το σε σχέση με εμάς.

Αν, λοιπόν, κάθε τέχνη εκπληρώνει σωστά το έργο της μ' αυτόν τον τρόπο έχοντας στραμμένο το βλέμμα της προς το μέσο και κατευθύνοντας τα έργα της προς αυτό (γι' αυτό συνηθίζουν να προσθέτουν στο τέλος για τα ολοκληρωμένα έργα ότι δεν είναι δυνατό ούτε να αφαιρέσει κάποιος ούτε να προσθέσει κάτι, αφού η υπερβολή και η έλλειψη φθείρουν την ολοκλήρωση, ενώ η μεσότητα τη διασώζει, και οι καλοί τεχνίτες εργάζονται, όπως λένε, έχοντας στραμμένο το βλέμμα τους προς αυτό), και αν η αρετή είναι πιο ακριβής και πιο καλή από κάθε τέχνη, όπως ακριβώς και η φύση, θα μπορούσε να έχει για στόχο της το μέσο. Και εννοώ την ηθική αρετή. Διότι αυτή αναφέρεται στα λάθη και στις πράξεις και σ' αυτά υπάρχει υπερβολή και έλλειψη και το μέσο.

B1. Ο Αριστοτέλης διερευνώντας τη φύση της αρετής προσδιορίζει αρχικά την έννοια του «μέσου», εφόσον στη φιλοσοφία του η ηθική αρετή ορίζεται ως μεσότητα.

Κατά το χωρίο αυτό, ο καθορισμός του «μέσου» είναι δυνατός με δύο ειδών κριτήρια, αντικειμενικά ("κατ' αυτό τό πράγμα", "τοῦ μέν πράγματος") και υποκειμενικά ("πρός ἡμᾶς").

Σύμφωνα με τα αντικειμενικά κριτήρια, «μέσο» χαρακτηρίζεται αυτό που απέχει εξίσου από τα δύο άκρα του συνεχούς και διαιρετού πράγματος. Αυτή η μεσότητα είναι μία και η ίδια για όλους. Με τα υποκειμενικά κριτήρια, το μέσο καθορίζεται ως αυτό που ούτε «πλεονάζει» ούτε «ελλείπει». Στην περίπτωση αυτή δεν είναι το ίδιο για όλους, αντίθετα διαφέρει ανάλογα με το πρόσωπο στο οποίο αναφέρεται, είναι δηλαδή σχετικό και πρέπει κάθε φορά να το αναζητούμε συγκεκριμένα.

B2. Ο Αριστοτέλης συγκρίνει τις τρεις έννοιες μεταξύ τους. Η ομοιότητά τους είναι ότι και οι τρεις έχουν τη δυνατότητα να δημιουργούν κάποια μορφή, καθώς η τέχνη μορφοποιεί το υλικό της, η φύση δημιουργεί επίσης μορφές, ενώ η αρετή δίνει μορφή στην προσωπικότητα του ανθρώπου. Η αρετή, όμως, είναι ανώτερη από την τέχνη, γιατί μορφοποιεί στην ουσία τον άνθρωπο. Η φύση είναι ανώτερη από την τέχνη. (Σε άλλο έργο του διαβάζουμε: " μᾶλλον δ' ἐστὶ τό οὗ ἕνεκα καί τό καλόν ἐν τοῖς τῆς φύσεως ἔργοις ἢ ἐν τοῖς τῆς τέχνης"). Τέλος, η αρετή είναι, για την περίπτωση του "πρός ἡμᾶς" μέσου, ανώτερη από τη φύση, γιατί ό,τι επιτυγχάνεται χάρη σ' αυτήν απλώς υπάρχει ως δυνατότητα απ' τη φύση (πρβλ. "Ηθικά Νικομάχεια" Β'1, 1-3 - ΕΝΟΤΗΤΑ 1η, σελ. 156 του σχολ. βιβλίου: "οὐτ'

ἄρα φύσει οὔτε παρὰ φύσιν ἐγγίγνονται αἱ ἄρεταί, ἀλλὰ πεφυκόσιν ἡμῖν δέξασθαι αὐτάς, τελειούμενοις δέ διὰ τοῦ ἔθους". Ορθά λοιπόν ο Ασπάσιος, σχολιαστής του Αριστοτέλη, αναφέρει σχετικά με το χωρίο αυτό: "και γάρ ἡ φύσις ἀμείνων τῆς τέχνης, μιμεῖται γάρ ἡ τέχνη τήν φύσιν, ἡ δέ ἄρετή ἔτι ἀμείνων , ἔστι γάρ ἡ ἄρετή τελειότης φύσεως καί κατωρθωμένη φύσις".

B3. Βλέπε σχ. βιβλίο σελ. 145 και 147 "Στη Μακεδονία ο Αριστοτέλης.....τα Ηθικά Νικομάχεια"

B4.

λαβεῖν	–	λῆμμα
ἄγουσα	–	ἀγωγή
εἰώθασιν	–	ἔθος
ἔχουσιν	–	ἔξις
φθειρούσης	–	φθορά

Επιμέλεια: Μιχαλά Αγάπη, Φιλολόγος

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΑΡΧΑΙΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ1. Ὑστερα ἀπ' αὐτό ο Αλκιβιάδης ἀναχώρησε γιὰ τὸν Ἑλλήσποντο καὶ τὴν Χερρόνησο γιὰ νὰ εἰσπράξει χρήματα· οἱ υπόλοιποι στρατηγοί, ἀπ' τὴν ἄλλη, προχώρησαν σὲ συμφωνία μετὰ τὸ Φαρνάβαζο νὰ δώσει ὁ Φαρνάβαζος τοὺς Ἀθηναίους εἴκοσι τάλαντα γιὰ τὴν Καλχηδόνα καὶ νὰ ὁδηγήσει (στο βασιλιά) πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων, καὶ δεσμεύτηκαν ἀμοιβαίᾳ, αὐτοὶ καὶ ὁ Φαρνάβαζος, με ὅρκους νὰ πληρώνουν οἱ Καλχηδόνιοι τοὺς Ἀθηναίους ὅσον φόρο συνηθίζαν καὶ νὰ ξεπληρώσουν τὰ χρήματα ποὺ χρωστάγαν, ἐνῶ οἱ Ἀθηναῖοι, ἀπ' τὴ μεριά τους, νὰ μὴ διεξάγουν πόλεμο ἐναντίον τῶν Καλχηδονίων (=νὰ διακόψουν τὶς ἐχθροπραξίες ἐναντίον τῶν Κ.) μέχρις ὅτου ἔρθουν οἱ πρέσβεις οἱ σταλμένοι ἀπὸ τὸ βασιλιά. Ὁ Αλκιβιάδης, ὅμως, συνέβαινε νὰ μὴ εἶναι παρὼν τοὺς ὅρκους, ἀλλὰ βρισκόταν στὴν περιοχή τῆς Σηλυμβρίας..

Γ2. α.

–	–
συγχωρήσον	ἀποδος
συγχωρησάτω	ἀποδοτώ
–	–
συγχωρήσατε	ἀπόδοτε
συγχωρησάντων ἢ	ἀποδόντων ἢ

συγχωρησάτωσαν

ἀποδοτόωσαν

β.	Ονομ.	ὁ	εἰληφώς
	Γεν.	τοῦ	εἰληφότος
	Δοτ.	τῷ	εἰληφότι
	Αιτιατ	τόν	εἰληφότα
	.	(ὧ)	εἰληφώς
	Κλητ.		

Γ3. α. **πράξων:** τελική μετοχή ως επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού στο ρήμα ὥχετο. Ἐχει υποκείμενό της Ἀλκιβιάδης και είναι συνημμένη.

παρών: κατηγορηματική μετοχή που εξαρτάται από το ρήμα ἐτύγγανε. Ἐχει υποκείμενό της Ἀλκιβιάδης και είναι συνημμένη.

β. **Υπόθεση:** ἕως ἄν οἱ παρὰ βασιλέως πρέσβεις ἔλθωσιν

Απόδοση: Ἀθηναίους δέ μή πολεμεῖν Καλχηδονίοις

Εἶδος: Το προσδοκώμενο. Γιατί στην υπόθεση έχουμε υποτακτική προσδοκωμένου και στην απόδοση τελικό απαρέμφατο, που είναι μελλοντική έκφραση (στον ευθύ λόγο αντιστοιχεί σε προστακτική: Ἀθηναῖοι μή πολεμούντων ἢ μή πολεμεῖτε.

Επιμέλεια: Νίκος Νικολίτσης, φιλόλογος